

DE SDG'S IN DE BELEIDS- EN BEHEERSCYCLUS: MEERJARENPLANNING

Vlaanderen
verbeelding werkt

Met de steun van
**DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING .be**

1	INLEIDING	2
2	LEESWIJZER	4
3	DE SDG'S IN HET MEERJARENPLAN: SUCCESFACTOREN	7
3.1.	POLITIEK MANDAAT	7
3.2.	LEIDERSCHAP	7
3.3.	MIJLPALENPLAN EN AFSPRAKENNOTA	8
3.4.	AANGEPASTE ORGANISATIESTRUCTUUR	9
3.5.	DRAAGVLAK VOOR DE SDG'S	9
4	DE SDG'S IN HET MEERJARENPLAN: PROCES EN DOCUMENT	11
4.1.	DE SDG'S IN DE INLEIDING VAN HET MEERJARENPLAN	12
4.2.	DE SDG'S IN DE VISIE EN MISSIE	12
4.3.	FORMULEER DOELSTELLINGEN OP BASIS VAN DE SDG'S	14
4.4.	FORMULEER ACTIES OP BASIS VAN DE SDG'S	16
	METHODIEK 1: SDG-CIRKELOEFENING	16
	METHODIEK 2: KRUISTABEL	17
	METHODIEK 3: START, STOP, CONTINUE	18
4.5.	TOETS JE MEERJARENPLAN AF AAN DE SDG'S	19
4.6.	VISUEEL: STICKER JE MEERJARENPLAN MET DE SDG-ICOONTJES	21
4.7.	MAAK EEN SDG-REGISTER OP	22
4.8.	GEBRUIK SDG-INDICATOREN	23
4.9.	GEBRUIK SDG-RAPPORTERINGSCODES	23
5	DE SDG'S ALS KADER VOOR PARTICIPATIETRAJECTEN	25
6	BIJLAGEN	26
6.1	BIJLAGE A: PRAKTIJKVOORBEELDEN	26
6.2.	BIJLAGE B: OVERZICHT 17 SDG'S	26
6.3.	BIJLAGE C: DOELSTELLINGEN- EN ACTIEFICHE	29
6.4.	BIJLAGE D: SDG-RAPPORTERINGSCODES	32

Heb jij de SDG's gehanteerd bij de opmaak van jouw meerjarenplan? Laat het ons dan zeker weten!
Voor meer informatie kan je terecht bij Hanne Albers (hanne.albers@vvsg.be), Jules De Winter (jules.dewinter@vvsg.be) of Heleen Voeten (heleen.voeten@vvsg.be).

1 INLEIDING

De **nieuwe legislatuur (2019-2024)** biedt een unieke kans om je gemeente op weg te zetten naar een duurzame toekomst. Het nieuwe meerjarenplan (MJP) geeft perspectief en zet prioriteitslijnen uit voor de komende zes jaar. Het beleidsplanningsproces is ook een momentum voor organisatieontwikkeling. Waar staan we voor als organisatie? Welke waarden stellen we voorop? Wat zien we als onze kernopdracht(en) en hoe willen we deze realiseren? Wil je als mandataris, managementteam of strategische beleidscoördinator de opmaak van het nieuwe MJP aangrijpen om je organisatie op een duurzame leest te schoeien? Dan helpt deze inspiratiegids over de **integratie van de SDG's in gemeentelijke beleidsplanning** je op weg.

De VVSG beschouwt de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties als de ideale kapstok om het lokale beleidsplanningsproces af te stemmen op een duurzame toekomst. Deze agenda omvat 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's) om tegen 2030 wereldwijd een duurzame ontwikkeling te realiseren. De 17 doelstellingen zijn georganiseerd volgens 5 pijlers van duurzame ontwikkeling: people, prosperity, planet, peace en partnership. Het is een universele agenda die zich richt tot elke actor wereldwijd – overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen, verenigingen en individuele burgers – om samen, via partnerschappen, deze doelstellingen te realiseren. Talloze van deze actoren hebben hun strategieën al afgestemd op de SDG's. Lokale besturen kunnen niet achter blijven en kunnen de SDG's zelfs gebruiken om partnerschappen met deze actoren aan te gaan. Bundel de krachten en versterk samenwerking met stakeholders in je gemeente en daarbuiten.

Lokale besturen hebben zelfs een bijzondere rol te vervullen, want hun actieve betrokkenheid is noodzakelijk voor de **realisatie van 65% van de SDG's**.¹ Een daadkrachtige aanpak van globale uitdagingen vereist dus lokale actie en dat erkennen de SDG's ook uitdrukkelijk. Er werd zelfs een specifieke doelstelling voor lokale besturen opgenomen in de Agenda 2030: SDG 11 rond 'duurzame steden en gemeenschappen'.

Alle SDG's raken aan de **bevoegdheden van lokale besturen**. Er zit dus eten en drinken in voor iedere mandataris en ambtenaar die vanuit zijn eigen werkveld en expertise een bijdrage kan leveren. Lokale besturen zijn cruciaal voor de realisatie van de SDG's, maar omgekeerd hebben de SDG's lokale besturen ook heel wat te bieden, want ze bieden een unieke kapstok voor een kwalitatief, geïntegreerd, inclusief en ambitieus beleidsplan.

¹Cities Alliance Discussion Paper — N° 3, Sustainable Development Goals and Habitat III: Opportunities for a successful New Urban Agenda,
<https://www.citiesalliance.org/sites/default/files/Opportunities%20for%20the%20New%20Urban%20Agenda.pdf>

Figuur 1. 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

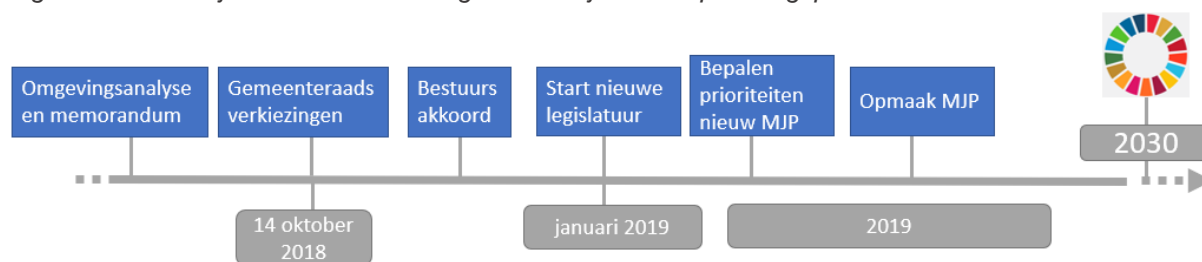
De SDG's zijn **domein-overschrijdende doelstellingen** waaraan vanuit verschillende diensten en samen met allerlei actoren moet worden (samen-)gewerkt. Ze zijn ook onderling met elkaar verbonden. Het kader is één en ondeelbaar: als je aan 1 SDG werkt, werk je ook aan andere SDG's. Op die manier stimuleren de SDG's transversale samenwerking over beleidsdomeinen heen en helpen ze om verkokering te overstijgen.

De SDG's zijn ook een internationale agenda die lokaal beleid focus en systematiek geeft en tegelijkertijd ook zichtbaarder maakt voor de bevolking. Door je beleid te verbinden aan internationale doelstellingen, maak je duidelijk dat het niet enkel inspeelt op lokale behoeften, maar ook relevant is in het 'groter geheel der dingen'. Je geeft je beleid dus een **internationale en duurzame dimensie**. En doordat de SDG's een communicatief sterk en aantrekkelijk merk zijn, kan je ze handig gebruiken om over je beleid te communiceren.

Bovendien bieden de SDG's een moreel kompas voor een **langetermijnvisie** met 2030 als horizon. Ze schetsen een duidelijk toekomstbeeld: dat van een duurzame wereld op zowel ecologisch, sociaal als economisch vlak. Gemeenten in Vlaanderen hebben nog twee beleidsperiodes om werk te maken van de SDG's, met het oog op een duurzaam beleid ook na 2030. De SDG's zetten dus aan om op langere termijn te plannen en vormen zo een tegengewicht voor electorale kortetermijndruk.

Redenen genoeg dus om als lokaal bestuur met de SDG's aan de slag gaan. Maar hoe doe je dat? Hoe veranker je duurzame ontwikkeling in het beleidsplanningsproces? Hoe kan je de SDG's integreren in de verschillende beleidsdocumenten? Om dat uit te zoeken, zette de VVSG het SDG-piloottraject (2017-2019) op. Samen met 20 geëngageerde gemeenten ontwikkelen we methodieken, werkinstrumenten, handvaten en aanbevelingen om het gemeentelijk beleid te verduurzamen aan de hand van de SDG's. Het SDG-piloottraject volgt het gemeentelijk beleidsplanningsproces, zoals weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 2. SDG-traject in relatie tot het gemeentelijk beleidsplanningsproces

In onze [inspiratienota SDG's en omgevingsanalyse](#) reikten we concrete handvaten en praktijkvoorbeelden aan om de SDG's te integreren in de omgevingsanalyse en het administratief memorandum (ook wel insteeknota, inspiratienota of witboek genoemd).

We boden inspiratie aan de **lokale politiek**, door hen handvaten aan te reiken om [de SDG's op te nemen in lokale verkiezingsprogramma's](#). We geven ook ideeën mee over de [integratie van de SDG's in het bestuursakkoord](#). Er zijn in Vlaanderen reeds verschillende bestuursakkoorden te vinden waarin de SDG's een plek hebben gekregen.

Sommige besturen voeren nog voor de opmaak van het MJP of bij de aanvang ervan een **impactanalyse** (ook wel materialiteitsanalyse genoemd) uit om na te gaan op welke domeinen ze de grootste impact (kunnen) hebben en om prioriteiten te bepalen. We beschreven 3 praktische methodieken² om een [materialiteits- of impactanalyse op basis van de SDG's](#) uit te voeren en de SDG's te identificeren waar je prioritair op wil inzetten.

Nu zijn we aangekomen bij de kern van het beleidsplanningsproces: het meerjarenplan. Deze inspiratienota geeft tips en reikt methodieken en werkinstrumenten aan om de SDG te gebruiken als kapstok bij de opmaak van het MJP.

2 LEESWIJZER

De manier waarop het meerjarenplan (MJP) wordt vormgegeven verschilt sterk van bestuur tot bestuur. Niet alle gemeenten vertrekken vanuit dezelfde expertise met voorgaande planningsperiodes of beschikken over dezelfde mogelijkheden qua capaciteit en tijdsinvestering. Wie de pen vasthoudt, wie in welke fase wordt betrokken of in welke mate er gebruik wordt gemaakt van indicatoren, zijn factoren waarover het bestuur in grote mate zelf kan beslissen. Er zijn echter wel een aantal wettelijke verplichtingen die gerespecteerd moeten worden.³

Ook inzake duurzaamheid en zelfs specifiek rond de SDG's zijn er grote verschillen tussen besturen. Heel wat Vlaamse gemeenten, waaronder de 20 SDG-pilootgemeenten, liepen een uitgebreid

² Dat zijn:

- Materialiteitsanalyse uit SDG Handleiding voor overheidsinstanties (Vlaamse Overheid i.s.m. Sustenuto)
- 5 SDG's met grootste impact (CIFAL Flanders)
- Materialiteitsmatrix uit de Sustatool (Antwerp Management School, AMS)

³ Meer informatie over het [MJP, de BBC alsook enkele voorbeeldfiches](#) van beleidsdoelstellingen die zijn uitgewerkt in actieplannen, acties en indicatoren vind je op onze website.

voortraject waarbij de SDG's gebruikt werden als kader in de beleidsdocumenten die voorafgaan aan het meerjarenplan. Zo integreerden verschillende gemeenten de [SDG's in hun omgevingsanalyse of administratief memorandum](#) of voerden ze een [SDG-impactanalyse](#) uit. Vaak ging dat gepaard met inspanningen om te [sensibiliseren over de SDG's](#), zowel intern binnen de organisatie als extern naar de burgers. Gemeenten deden de [SDG-cirkeloefening](#) met gemeentelijke diensten, zetten ludieke sensibiliseringsacties op, communiceerden over de SDG's op hun website en in het gemeentelijk infoblad, en hielden infosessies en workshops voor het schepencollege, de gemeenteraad, het managementteam en/of personeelsleden. Als je al een SDG-voortraject hebt gelopen, is de kans groot dat je een aantal stappen, bijvoorbeeld rond het creëren van draagvlak, al hebt gezet.

Zoals er talloze manieren zijn om het MJP vorm te geven, zijn er ook talloze manieren om de SDG's mee te nemen bij de opmaak van je meerjarenplan. De manier waarop evenals hoe verregaand je de SDG's integreert in je MJP, beslis je uiteraard zelf. Wat je idealiter bereikt, is een lokaal bestuur dat van duurzaamheid doordrongen is. Een gemeente of stad waar alle acties en initiatieven passen in het kader van duurzame ontwikkeling met oog voor mens en milieu. Een cultuur waarin iedereen, vrijwilliger en ondernemer, ambtenaar en mandataris, individu en vereniging, inwoner en wijk, centrum en periferie, zijn duurzame stempel wil zetten op de maatschappij.

In deze inspiratiegids reiken we een aantal opties, pistes en methodieken aan om vanuit het brede duurzaamheidsperspectief van de Agenda 2030 en de SDG's je MJP vorm te geven. Afhankelijk van het voortraject in je gemeente, het draagvlak en de capaciteit, zal je bestuur kiezen voor één of meerdere van de voorgestelde pistes en methodieken. Variaties op deze pistes om de SDG's te integreren zijn uiteraard mogelijk. Gebruik ze als bron van inspiratie en stippel een parcours uit dat haalbaar is binnen jouw gemeente. Eerst bespreken we een aantal succesfactoren die zullen helpen wanneer je een MJP op basis van de SDG's gaat opmaken en uitvoeren. Vervolgens reiken we concrete manieren aan om de SDG's in het document van het MJP te integreren.

Een combinatie van de aangereikte pistes is wenselijk als je maximaal voordeel wil halen uit de integratie van de SDG's in je MJP, maar zorg ervoor dat het een consistent geheel blijft. Een belangrijk voordeel van het gebruik van de SDG's in je MJP is dat je een **integrale, transversale aanpak** stimuleert doordat je de linken tussen de verschillende beleidsdoelstellingen, actieplannen en/of acties duidelijk maakt en benoemt. Dat kan je bijvoorbeeld doen door je MJP te stickeren met SDG-icoontjes of door een SDG-register op te stellen. Door SDG-indicatoren te gebruiken, maar ook door rekening te houden met verschillende dimensies van duurzame ontwikkeling (sociaal, economisch, ecologisch, vrede en partnerschappen) bij de formulering van doelstellingen, actieplannen en/of acties, kan je dan weer je ambitieniveau opschrijven.

Deze inspiratiegids is een **levend document**. Gelet op de huidige stand van de planningscyclus zijn er nog geen volledige praktijkvoorbeelden van meerjarenplannen waarin de SDG's werden geïntegreerd. Naarmate gemeenten vorderen met de opmaak van hun MJP, zal deze nota aangevuld worden met concrete voorbeelden.

3 DE SDG'S IN HET MEERJARENPLAN: SUCCESFACTOREN

De succesfactoren in deze rubriek zijn tegelijkertijd aanbevelingen die helpen om tot een succesvolle integratie van de SDG's in je meerjarenplan (MJP) te komen. Hoewel ze niet allemaal vervuld moeten zijn, zijn het stuk voor stuk tips die een vlotte coördinatie van de integratie van de SDG's in je MJP faciliteren en ervoor zorgen dat de SDG's gekend en gedragen zijn, zowel intern binnen je organisatie als extern bij je inwoners.

Kiezen voor de SDG's is geen gratuite keuze

Besturen die hun schouders zetten onder de SDG's, kiezen zowel inhoudelijk als organisatorisch voor een boeiende, maar tegelijk stevige opgave. De SDG's zijn niet iets dat je er even tussendoor bijneemt.

Kiezen voor de SDG's is:

- ▶ een engagement op de lange termijn;
- ▶ een verhaal waarin je als bestuur samenwerkt met burgers, organisaties en andere stakeholders;
- ▶ een coherent beleid voor duurzame ontwikkeling, bv. stevig inzetten op hernieuwbare energie, maar beleggen bij een bank die sterk investeert in fossiele brandstoffen, is een verhaal dat wringt;
- ▶ zorgen voor een geïntegreerde aanpak, waarbij thema's en acties in hun samenhang worden bekeken en gemeentelijke diensten met elkaar samenwerken.

3.1. Politiek mandaat

Politieke instemming om de SDG's te gebruiken als inspiratiebron en kompas voor het gemeentelijk beleid is noodzakelijk. Als de SDG's werden opgenomen in het bestuursakkoord/beleidsprogramma, is er normaliter al een draagvlak en zou dat geen probleem mogen zijn. Als dat niet het geval is, leg je je plannen met de SDG's voor aan het bestuur.

Als bestuur kan je je engagement voor de SDG's ook formeel maken door de [SDG-engagementsverklaring](#) van de VVSG te ondertekenen.

3.2. Leiderschap

Leiderschap, politiek of ambtelijk, is een belangrijke randvoorwaarde en succesfactor om tot een organisatiecultuur te komen waar duurzaamheid centraal staat. Burgemeesters, schepenen, maar ook gemeenteraadsleden of leden van het managementteam die de SDG's actief uitdragen en promoten zijn een belangrijke hefboom voor verdere draagvlakversterking voor dit duurzaamheidsverhaal.

Sommige lokale besturen maken dat leiderschap ook formeel. In Lommel heeft de burgemeester de uitdrukkelijke bevoegdheid voor de SDG's in zijn portefeuille. In Balen werd een SDG-ambtenaar aangesteld. De Nederlandse gemeente Rheden duidde 17 medewerkers aan als [SDG-ambassadeurs](#). Elk van hen functioneert als 'aanjager' van een eigen doelstelling door deze intern onder de aandacht te brengen. In verschillende Vlaamse gemeenten zijn momenteel plannen om ook met SDG-

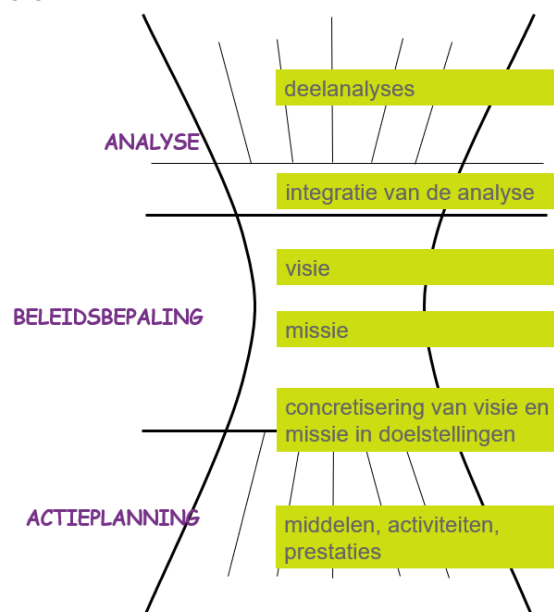
ambassadeurs te werken. Zij zouden er dan over waken dat beleidsbeslissingen maximaal bijdragen aan 'hun' SDG en er zeker geen negatieve impact op hebben.

3.3. Mijlpalenplan en afsprakennota

Stroomlijn je beleidsplanningsproces in een mijlpalenplan en een afsprakennota. Een mijlpalenplan deelt de cruciale momenten voor de opmaak van het meerjarenplan (MJP) netjes en overzichtelijk op: elke fase, elke opdracht en elke deadline wordt duidelijk. De mijlpalen zijn meetpunten die aangeven of je op koers ligt. Bij het bereiken van een mijlpaal ligt er een resultaat. Het laat je toe om de vooruitgang en de geboekte resultaten nauwgezet bij te houden en bij te sturen indien nodig. Belangrijke mijlpalen die elk bestuur normaliter zal doorlopen: visie en missie actualiseren, beleidsdoelstellingen formuleren en deze vertalen in concrete actieplannen en acties en bijhorende indicatoren selecteren. Uiteraard zijn er nog andere mijlpalen mogelijk, zoals participatiemomenten organiseren en communiceren over het uiteindelijke meerjarenplan. Als je beslist hebt om met de SDG's aan de slag te gaan, geef je best voor elke mijlpaal aan of en zo ja hoe je de SDG's zal integreren.

Naast een mijlpalenplan is het ook zinvol om je beleidsproces te stroomlijnen in een afsprakennota. Die duidt aan wie verantwoordelijk is voor de verschillende mijlpalen, maar beschrijft ook meer algemeen de relatie tussen het bestuur en de administratie en hoe het college van burgemeester en schepenen samenwerkt met het managementteam (MAT) om de doelstellingen te realiseren. Duid in de afsprakennota aan wie waakt over de integratie van de SDG's in het gemeentelijk beleid.

De fase van de beleidsbepaling is doorgaans voorbehouden aan de verkozen mandatarissen. Zij zetten de grote lijnen uit. De betrokkenheid van ambtenaren in deze fase verschilt van bestuur tot bestuur. Eens de doelstellingenstructuur in grote lijnen klaar is, start de fase van de actieplanning waarbij doelstellingen concreet ingevuld worden met actieplannen en acties. Hierbij zijn de ambtelijke diensten wel steeds nauw betrokken. Het gebruik van de SDG's als kader in de fase van de actieplanning kan bijzonder wervend en sensibiliserend werken.

Idealiter wordt de opmaak van het MJP getrokken en gecoördineerd door een beperkte stuurgroep, die we hier de MJP-coördinatiegroep noemen. Deze is verantwoordelijk voor de verwerking van alle informatie in het strategisch en financieel plan conform de BBC-regelgeving. De MJP-coördinatiegroep bestaat uit maximaal tien personen, want met meer wordt het moeilijk om een structuur op te zetten en af te kloppen. De MJP-coördinatiegroep kan sterk variëren qua samenstelling, maar de algemeen en financieel directeur behoren alvast tot de kern. Daarnaast zitten doorgaans ook enkele andere leden van het MAT, leidinggevenden en ambtelijke deskundigen in de MJP-coördinatiegroep. Soms worden hier echter ook schepenen, gemeenteraadsleden of externe stakeholders bij betrokken. Indien er reeds een SDG-werkgroep bestaat in de gemeente, is er best iemand van de werkgroep ook lid van de MJP-coördinatiegroep. Aangezien het MJP uiteindelijk moet goedgekeurd worden door de gemeenteraad, is samenwerking en afstemming met het bestuur doorheen de opmaak van het MJP aangewezen.

3.4. Aangepaste organisatiestructuur

Hou er rekening mee dat een meerjarenplan (MJP) dat opgehangen is aan de SDG's een nieuwe manier van denken en werken vraagt. Een meer horizontale organisatiestructuur waar projectmatiger wordt gewerkt, vergemakkelijkt de integrale en transversale aanpak die nodig is als je wil bijdragen aan Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. In zo'n organisatiestructuur kunnen teams ontstaan en ontbonden worden in functie van specifieke projecten en programma's. Heel wat organisaties, waaronder ook lokale besturen en andere overheidsorganisaties en -diensten, hebben intussen stappen gezet om de traditionele, verkokerde organisatiestructuur te verlaten. Werken met de SDG's als kader versterkt die tendens, want de SDG's zijn onderling met elkaar verbonden en integraal werken is noodzakelijk. De opmaak en uitvoering van een MJP waarin de SDG's zijn geïntegreerd zal dus makkelijker zijn als je de klassieke aanpak waarbij je doelstellingenkader en het budgettair kader is opgebouwd op basis van de verschillende departementen, afdelingen en diensten, verlaat. Goede afspraken zijn hier cruciaal.

3.5. Draagvlak voor de SDG's

Creëer draagvlak voor de SDG's, intern binnen je organisatie en (later) ook extern bij de actoren in je gemeente, zodat zij de meerwaarde inzien van het gebruik van de SDG's als kompas bij de opmaak van het meerjarenplan (MJP). De SDG's kunnen er voor zorgen dat het MJP nog meer leeft bij de administratie, dat het een strategisch document is waar zij naar teruggrijpen als leidraad en toetssteen voor hun werk.

Je kan de opmaak van het MJP ook aangrijpen om medewerkers te betrekken bij het SDG-verhaal van je gemeente. Als medewerkers inzien dat hun werk een impact heeft op de SDG's, die bovendien groter wordt door samen te werken over beleidsdomeinen heen, wordt transversaal werken vanuit een mindset van duurzaamheid mogelijk en aantrekkelijk.

Dat vereist natuurlijk dat medewerkers vertrouwd zijn met de SDG's. Als je beslist hebt om in je MJP te werken met de SDG's, is het belangrijk dat minstens de personen die betrokken zijn bij de opmaak ervan de Agenda 2030 en de SDG's goed kennen. Dat zijn in eerste instantie de verkozen mandatarissen, het managementteam (MAT) en de MJP-coördinatiegroep, maar eenmaal de doelstellingen van het MJP bepaald zijn, heb je input nodig van de medewerkers om er invulling aan te geven met actieplannen en acties. Idealiter zijn de SDG's dus gekend door de ganse gemeentelijke organisatie. Manieren om daar aan te werken:

- ▶ Organiseer introductiemomenten – een toelichting of workshop – over de SDG's voor het college van burgemeester en schepenen, de gemeenteraad, het MAT, op dienstvergaderingen of voor het ganse personeel. Je kan hiervoor de VVSG inschakelen⁴, gebruik maken van deze laagdrempelige [SDG-presentatie](#) met per SDG enkele weetjes en lokale beleidsmaatregelen of je kan in kleinere

⁴ Contacteer de stafmedewerkers van de Dienst Internationaal van de VVSG:

- Hanne Albers: hanne.albers@vvsq.be
- Heleen Voeten: heleen.voeten@vvsq.be
- Jules De Winter: jules.dewinter@vvsq.be

groepjes de [SDG-cirkeloefening](#) maken. Met deze oefening ervaren de deelnemers dat de SDG's geen ver-van-hun-bed-show zijn, maar dat zij in hun dagelijkse werk al heel wat doen dat bijdraagt aan de SDG's. Ze leren om door een duurzame bril naar het beleid te kijken, krijgen voeling met de SDG's en verwerven inzicht in de raakvlakken die ze hebben met wat er in je gemeente gebeurt. Al doende leer je dus nadenken in termen van de SDG's over de uitdagingen in je gemeente en hoe je die gaat aanpakken. Deze oefening kan een manier zijn medewerkers te laten nadenken over de SDG's bij de uitwerking van acties in kader van het MJP.

- ▶ Wanneer je aan de medewerkers uitlegt hoe je het MJP gaat aanpakken en wat van hen verwacht wordt, introduceer dan ook de SDG's. Licht kort toe wat de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling inhoudt, hoe jullie van plan zijn deze agenda een plaats te geven bij opmaak van het meerjarenplan en waarom dat belangrijk is. Maak een kennismakingsoefening waarbij elke deelnemer een drietal SDG's uitkiest. Per 2 denken zij na over de bijdrage die de gemeente kan leveren aan deze SDG's.
- ▶ Maak een interne stakeholdermap per SDG: wie heb je nodig om te werken aan de verschillende SDG's? Je kan ook de diensten zelf de oefening laten maken. Elke dienst geeft een score 0-1-3-9 bij elke SDG die weergeeft in welke mate hun dienst bijdraagt aan die SDG. 0 wil zeggen dat de dienst niet bijdraagt aan een SDG, 9 wil zeggen dat de dienst heel sterk bijdraagt aan een SDG. Hierdoor leggen diensten de link tussen hun werk en de SDG's. De oefening kan ook helpen om dienstoverschrijdend mensen samen te brengen rond bepaalde thema's (bv alle diensten die voor SDG 1 'armoede' een score van 9 of 3 hebben gegeven) of om trekkers aan te duiden voor de SDG's.

Dienst	SDG 1	SDG 2	SDG 3	SDG 4	SDG 5	SDG 6	SDG 7	...
Dienst X	9	3	3	0	3	0	1	...

- ▶ Verspreid onze publicatie '[Lokale schouders voor mondiale uitdagingen: een lokale vertaling van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen](#)'. Die geeft bij elke SDG een korte beschrijving, de bijhorende SDG-subdoelstellingen, een indicatie van welke SDG-subdoelstellingen relevant zijn voor lokale besturen en een reeks voorbeelden van concrete maatregelen en acties die tonen op welke manier lokale besturen aan de SDG in kwestie kunnen werken. Misschien zijn er in jouw gemeente al enkele van de talrijke voorbeelden in voege. Andere kunnen inspireren om een stap verder te gaan.
- ▶ Met het [promotiemateriaal](#) dat de VVSG verspreidt, kan je een krachtige boodschap lanceren binnen je stad of gemeente. De SDG's visueel maken en erover spreken is een eerste stap om de ambitieuze doelstellingen te realiseren. We verzamelden [50 praktijkvoorbeelden](#) om op een laagdrempelige manier te sensibiliseren, zowel intern als extern bij de brede bevolking. Er bestaan heel wat originele acties en materialen om te sensibiliseren over de SDG's: banners, pralines, stressballetjes, GPS-spel, SDG-icoontjes in het gemeentelijk infoblad, enzovoort.
- ▶ Richt een SDG-werkgroep om met medewerkers van verschillende diensten (bijvoorbeeld mondiaal beleid, milieu, communicatie, beleid, ...) om het SDG-verhaal in de gemeente mee vorm te geven. Je kan gerust starten met een kleine werkgroep van enthousiastelingen, die je later uitbreidt met medewerkers van meerdere diensten.

4 DE SDG'S IN HET MEERJARENPLAN: PROCES EN DOCUMENT

Elk bestuur dat met de SDG's aan de slag gaat bij de opmaak van het meerjarenplan (MJP), heeft te maken met twee doelstellingenkaders:

- Het MJP met het doelstellingenkader van de gemeente, waarbij de doelstellingen vertaald worden in actieplannen en acties volgens de regels van de BBC-regelgeving;
- De 5 pijlers van duurzame ontwikkeling (people, planet, prosperity, peace en partnership), met daaronder de 17 SDG's en hun 169 SDG-subdoelstellingen.

Figuur 3. Overzicht 5 pijlers van duurzame ontwikkeling en 17 SDG's

De SDG's integreren in je MJP wil zeggen dat je je eigen doelstellingenkader zoveel mogelijk verbindt met dat van de SDG's. Idealiter heb je in de praktijk maar één doelstellingen- en één monitoringkader. Als de koppeling wordt gemaakt tussen het MJP en de SDG's, bedenk dan dat één gemeentelijke doelstelling doorgaans kan verbonden worden met meerdere SDG's, en ook omgekeerd, één SDG kan met meerdere doelstellingen of acties uit het MJP worden verbonden. Twee voorbeelden:

- Een strategische doelstelling in het MJP rond het versterken van het economisch weefsel kan zich zowel richten op duurzame bedrijventerreinen (SDG 9), sociale economie en ondernemerschap bij jongeren (SDG 8), het stimuleren van korte keten (SDG 2 en 12), het ondersteunen van de kringwinkel (SDG 12), etc.

- SDG 13 'Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden' kan verbonden worden met verschillende doelstellingen, zoals het reduceren van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied, en acties in het meerjarenplan, zoals LED-straatverlichting, collectieve acties rond isolatie van muren of daken, energiescan gemeentelijke gebouwen, lokale duurzame voedselstrategie, fietsacties met de scholen, etc.

Hoe je je eigen doelstellingenboom kan verbinden aan dat van de SDG's, lees je in de rubrieken 4.3 tot en met 4.9.

De SDG's krijgen idealiter echter ook een plaats in de inleiding van je meerjarenplan en in de visie en missie van je gemeente. Hoe je dat kan doen, lees je in de rubrieken 4.1 en 4.2.

4.1. De SDG's in de inleiding van het meerjarenplan

Ongeacht hoe rigoureuze je met de SDG's aan de slag gaat bij de opmaak van je meerjarenplan (MJP), is het belangrijk om alvast in de inleiding aan te geven welke problemen het bestuur de komende jaren wil aanpakken en hoe dit kadert binnen de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. Het is een bewuste keuze om in het gemeentelijk beleid aandacht te hebben voor duurzame ontwikkeling vanuit mondiaal perspectief. Dit vermeld je dan ook best expliciet in het document, zodat alvast de kernboodschap meegegeven wordt. De inspiratietekst hieronder is een voorbeeld van hoe je dit kan formuleren. Natuurlijk kan je dit op maat en naar eigen inzicht gebruiken en aanpassen.

Inspiratietekst

De *<inwoners van gemeente x>* leven niet op een eiland: wat aan de andere kant van de wereld gebeurt, is steeds meer voelbaar bij ons en omgekeerd. Deze globale verbondenheid brengt zowel opportuniteiten als uitdagingen met zich mee. Dit meerjarenplan gebruikt de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals, SDG's) als kapstok en als moreel kompas voor het gemeentelijke beleid. Want de SDG's vormen een uitgelezen kader om een antwoord te bieden op de uitdagingen van vandaag en morgen. Via 17 doelstellingen streeft de VN naar een duurzame wereld in 2030. In deze inclusieve en universele agenda is ontwikkeling onlosmakelijk verbonden met respect voor onze planeet en haar bewoners.

Alle 17 doelstellingen raken aan lokale bevoegdheden en kunnen niet gerealiseerd worden zonder de inzet van steden en gemeenten. Het is op lokaal niveau, ook in *<gemeente x>*, waar de uitdagingen zich laten voelen, maar ook waar de oplossingen liggen. Want de gemeente is het bestuursniveau dat het dichtst bij de bevolking staat, het beste weet wat haar bezighoudt en wat ze nodig heeft. *<Gemeente x>* erkent de noden en wensen van de *<inwoners van gemeente x>* en wil daaraan tegemoetkomen door deze te kaderen in een breed verhaal van duurzame ontwikkeling.

De SDG's zijn een buitenkans voor *<gemeente x>* om samen met de bevolking, het middenveld, bedrijven en verenigingen te bouwen aan een betere, duurzamere toekomst voor alle *<inwoners van gemeente x>* én voor de generaties die na hen komen. Daarom is het meerjarenplan dat voor u ligt opgebouwd rond de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.

4.2. De SDG's in de visie en missie

Als je hebt besloten om met de SDG's aan de slag te gaan, is een expliciete verwijzing in de visietekst van je bestuur absoluut op zijn plaats. Het engagement om van deze mondiale uitdagingen op lokaal vlak werk te maken kan heel versterkend, wervend en verbindend werken, zowel binnen als buiten de organisatie en ook over partijgrenzen heen. Door dat engagement te verankeren in je visie en missie,

creëer je een belangrijke hefboom voor verdere draagvlakversterking. Want de missie en de visie zijn niet enkel het visitekaartje van je gemeente, ze hebben ook een interne rol om medewerkers te motiveren. Ze maken duidelijk waarvoor ze het allemaal doen.

Je creëert echter ook een hefboom voor een ambitieus en duurzaam beleid, want de visie en missie zijn het fundament waarop je vervolgens je doelstellingenkader gaat bouwen. Het verankeren van de SDG's in je visie, missie en waarden zal echter maar effectief zijn als ze verder doorvertaald worden in alle aspecten van de organisatie, als de 'software' (waarden) wordt verbonden met de 'hardware' (systemen, processen, organisatie). Daarom is het belangrijk dat medewerkers en vrijwilligers de visie en missie vervolgens effectief gebruiken als ultieme toetssteen voor hun acties.

In volgende brainstormoefening gebruik je de SDG's als bron van inspiratie om je missie en visie te verduurzamen. Maak ze met leden van het managementteam, de MJP-coördinatiegroep, het college van burgemeester en schepenen en/of de gemeenteraad.

Stap 1: De deelnemers kennen het concept 'duurzame ontwikkeling' en de SDG's. Hou het overzicht van de 17 SDG's (bijlage B) en de publicatie '[Lokale schouders voor mondiale uitdagingen](#)' bij de hand.

Stap 2: De deelnemers krijgen elk 5 post-its. Op elke post-it schrijven zij 1 woord of concept dat hen te binnen schiet wanneer zij nadenken over duurzaamheid in de context van de gemeente. Volgende vragen kunnen richting geven:

- Hoe komt duurzaamheid tot uiting in je interne organisatie? En in je externe dienstverlening?
- Waar wil je naartoe? Hoe wil je dat je gemeente eruitziet in 2030? En wat moet er veranderen om dat te realiseren?
- Wat doet je gemeente en wat is daar de meerwaarde van? Waarop wil je meer inzetten?
- Waarvoor staat je gemeente? Wat zijn je kernwaarden? Waar geloof je in?

Stap 3: Plak de post-its bij de SDG die het meest overeenstemt met het woord dat erop staat. Gebruik hiervoor de [SDG-cirkeleofening](#) met de 17 SDG's of flipcharts voor elke SDG. Je kan ook de [cirkeleofening met de 5 pijlers](#) van duurzame ontwikkeling gebruiken of flipcharts voor elke pijler. Groepeer dezelfde en gelijkaardige woorden. Indien je woorden of concepten hebt uit stap 2 die moeilijk te kaderen zijn binnen de SDG's, houd ze dan apart voor discussie en bespreek welke van deze woorden en concepten je wenst mee te nemen in de uiteindelijke visie en missie (stap 5 en 6).

Stap 4: Bespreek het resultaat in groep. Bij welke SDG's plakken de meeste woorden? Weerspiegelen deze SDG's en woorden de elementen die in je missie en visie moeten terugkomen? Bij welke SDG's plakken de minste woorden? Weerspiegelen deze de SDG's die je niet in je missie en visie wil opnemen of zijn dit blinde vlekken waar je niet aan hebt gedacht, maar waar je toch aandacht voor wil hebben?

Stap 5: Selecteer voor respectievelijk de missie en de visie een werkbaar aantal woorden. Bespreek in groep wat deze woorden betekenen en omvatten in de context van je gemeente.

Stap 6: Schrijf op basis van stap 5 je missie en visie uit. Mogelijkheden zijn:

- Vermeld uitdrukkelijk dat je gemeente wil bijdragen aan de Agenda 2030 en/of de SDG's;
- Als uit de methodiek duidelijk een aantal SDG's naar voor zijn gekomen waar je vanuit je missie en visie aan wil bijdragen, kan je die vermelden;

- Als de kernwaarden die uit deze methodiek naar voor zijn gekomen, sterk overeenkomen met de centrale waarden van de Agenda 2030⁵, kan je die vermelden;
- Plaats de woorden die uit deze methodiek naar voor zijn gekomen in een [SDG-sjabloon](#)⁶ en neem zo de SDG's visueel op in je visie en missie.

© stad Tienen

4.3. Formuleer doelstellingen op basis van de SDG's⁷

De SDG's zijn globale, strategische doelstellingen: ze moeten wereldwijd gerealiseerd worden op lange termijn en overspannen dus meerdere beleidsperiodes. Je vertaalt de SDG's bijgevolg best naar je eigen gemeentelijke doelstellingen. Onderstaande methodiek helpt je om deze vertaalslag te maken. Je meerjarenplan kan gebaseerd zijn op de structuur van de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling of de 17 SDG's (zie voorbeeld Berlaar in bijlage A). Anderzijds kan Agenda 2030 een bron van inspiratie zijn om je eigen doelstellingen te bepalen en te formuleren, zonder dat je de structuur van de 5 P's of de 17 SDG's het vertrekpunt is.

Stap 1: De deelnemers kennen de SDG's. Hou het overzicht van de 17 SDG's (bijlage B) bij de hand.

Stap 2: Maak de vertaalslag naar je eigen doelstellingen. Per SDG selecteer je de SDG-subdoelstellingen die relevant zijn voor jouw gemeente. Lijst ze op zoals in onderstaande tabel. Je kan je hiervoor baseren op de inschatting die de VVSG maakte bij de [opmaak van lokale SDG-indicatoren](#) of op de publicatie '[Lokale schouders voor mondiale uitdagingen](#)'.

Noot: Je kan ook vertrekken vanuit de 17 SDG's of de 5 pijlers en het niveau van de SDG-subdoelstellingen weglaten om de vertaalslag naar eigen doelstellingen te maken. In dat geval vervang je in het verdere verloop van deze methodiek 'SDG-subdoelstelling' door respectievelijk 'SDG' of 'pijler'. Je kan er ook voor kiezen om eerst de prioritaire SDG's voor je bestuur te bepalen via [een SDG-impactanalyse](#) en de oefening enkel voor deze SDG's te maken. De prioritaire SDG's zie je namelijk idealiter vertaald in concrete doelstellingen (en in de verdere uitwerking van actieplannen en acties).

⁵ De [kernboodschappen van Agenda 2030](#) zijn: universeel, ondeelbaar, inclusief, integrale aanpak, samenwerken en langetermijn.

⁶ Dit sjabloon is oorspronkelijk ontwikkeld om de SDG's visueel mee te nemen in lokale partijprogramma's, maar kan ook gebruikt worden voor andere doeleinden, zoals het weergeven van de visie en missie van het lokaal bestuur.

⁷ Deze stap is gebaseerd op de methodiek 'Formuleer je eigen Sustainable Development Goals', die deel uitmaakt van een werkboek dat CIFAL Flanders eind 2019 zal publiceren.

Stap 3: Elke deelnemer denkt na over mogelijke opportuniteiten voor de gemeente met betrekking tot de geselecteerde SDG-subdoelstellingen, schrijft enkele sleutelwoorden op post-its en plakt ze in de tabel bij de overeenkomstige SDG-subdoelstelling.

Overloop en bediscussieer het resultaat in groep en formuleer op basis van de post-its en de discussie eigen doelstellingen. Noteer deze in de derde kolom bij de overeenkomstige subdoelstelling.

Richtinggevende discussievragen:

- Zijn de prioriteiten uit het bestuursakkoord en de uitdagingen uit de omgevingsanalyse voldoende afgedekt?
- Zijn er negatieve of positieve effecten op andere SDG's?
- Zijn er SDG-subdoelstellingen waar geen of weinig post-its hangen? Bespreek dan of je geen doelstellingen rond de SDG-subdoelstelling in kwestie wil opnemen of dat dit blinde vlekken zijn waar je niet aan hebt gedacht, maar waar je toch aandacht voor wil hebben. In het laatste geval, formuleer je in groep bijkomende doelstellingen.
- Ga na of de doelstellingen ook daadwerkelijk doelstellingen zijn en geen acties.

Stap 4: De MJP-coördinatiegroep beslist in samenspraak met het college van burgemeester en schepenen welke doelstellingen weerhouden worden.

Tabel 1. Voorbeeld Facilitair Bedrijf (Vlaamse Overheid): doelstellingen bepalen adhv de SDG's

SDG	Relevante subdoelstelling	Vertaalslag
	2.1 Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedsaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang 2.2 Tegen 2030 komaf maken met alle vormen van ondervoeding, waarbij ook tegen 2025 voldaan moet kunnen worden aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de 5 jaar; en eveneens tegemoetkomen aan de voedingsbehoeften van adolescente meisjes, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en oudere personen	Het Facilitair Bedrijf zorgt in haar restaurants en koffiebars voor een gezonde, gevarieerde en evenwichtige voeding met aandacht voor het gebruik van producten uit duurzame voedselsystemen.
	3.9 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem.	Het Facilitair Bedrijf realiseert een veilige en gezonde werkplek.
	7.3 Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen	Het Facilitair Bedrijf realiseert energie-efficiënte gebouwen, zorgt voor een continue verbetering van de energieprestatie en zet in op hernieuwbare energie.

Bron: SDG-Werkboek, CIFAL Flanders (wordt gepubliceerd in het najaar van 2019)

4.4. Formuleer acties op basis van de SDG's

We reiken 3 methodieken aan om voorstellen voor acties te verzamelen bij de diensten met de SDG's als kapstok.

Noot: Net zoals bij het formuleren van doelstellingen op basis van de SDG's, kan je er ook bij onderstaande methodieken voor kiezen om te focussen op een aantal prioritaire SDG's die je bepaalt hebt aan de hand van een [SDG-impactanalyse](#). Waak er wel over dat je de totaliteit van Agenda 2030 niet uit het oog verliest.

Methodiek 1: SDG-cirkeloefening

Stap 1: Indien je de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling of de 17 SDG's gebruikt als basis voor de structuur van je meerjarenplan, organiseer dan per pijler of per cluster van SDG's een gesprekstafel met medewerkers. Indien je met beleidsdoelstellingen werkt die niet de structuur van de 5 P's of de 17 SDG's volgen, kan het makkelijker zijn om per (cluster van) beleidsdoelstelling(en) een gesprekstafel te organiseren.⁸ Breng een zo divers mogelijke groep samen, met uiteenlopende expertise.⁹ Duid per gesprekstafel een trekker aan die verantwoordelijk is voor het verzamelen en verwerken van de informatie.

Stap 2: Leg uit wat de SDG's zijn. Gebruik vervolgens de [SDG-cirkeloefening](#). Plaats elke beleidsdoelstelling in de kern van de cirkel. Denk na over acties die invulling geven aan de doelstelling in de kern, schrijf ze op een post-it en plak ze bij de overeenkomstige SDG. Als ze ook aan andere SDG's bijdragen, schrijf je deze bij op de post-it. Stel volgende informatiebronnen ter beschikking voor zover beschikbaar:

- productencatalogus
- vorige MJP
- omgevingsanalyse en administratief memorandum
- bestuursakkoord
- [VVSG-publicatie 'Lokale schouders voor mondiale uitdagingen'](#)
- lokale acties per SDG
- [inspiratiefiches beleidsthema's en SDG's](#) (bv mobiliteit en SDG's, en kinderopvang en SDG's).
- [SDG-indicatorenset](#) en [bijhorende handleiding](#)

Stap 3: Bespreek met de deelnemers welke acties je wil weerhouden. Indien hiervoor tijd is, plaats je elk van deze acties in het midden van de cirkel. Ga na of je de actie kan aanpassen zodat ze bijdraagt aan verschillende SDG's en dus of je ze duurzamer kan maken, bijvoorbeeld door samen te werken met andere collega's of diensten. De SDG's inspireren zo om acties te plannen vanuit een integrale en duurzame visie. Vaak kan je door de krachten te bundelen een sterkere bijdrage leveren aan duurzame ontwikkeling.

⁸ Indien je met beleidsdoelstellingen werkt die niet de structuur van de 5 P's of de 17 SDG's volgen, kan je er nog steeds voor kiezen om per pijler of per cluster van SDG's een gesprekstafel te organiseren. Geef tijdens elke gesprekstafel aan welke beleidsdoelstellingen aan die pijler of cluster van SDG's gekoppeld zijn. De MJP-coördinatiegroep maakt na de gesprekstafels een selectie en plaatst deze bij de bijhorende beleidsdoelstellingen. Er wordt hierover teruggekoppeld naar de medewerkers.

⁹ Je kan er ook voor kiezen om bij het uitwerken van acties de cirkeloefening per dienst of departement te maken. Hou er wel rekening mee dat je op deze manier een minder breed beeld zal krijgen van duurzame ontwikkeling dan wanneer je met een diverse groep acties bepaalt en uitwerkt.

Methodiek 2: kruistabel

Stap 1: De MJP-coördinatiegroep stelt een kruistabel op zoals hieronder (ingevuld met fictieve voorbeelden voor SDG 13) en vult de kolommen 'pijler', 'SDG' en 'doelstelling' in, maar laat de overige kolommen leeg. Varianten waarin je bepaalde kolommen weglaat (SDG's of pijlers) of toevoegt (SDG-subdoelstellingen, aanbevelingen administratief memorandum, speerpunten bestuursakkoord) zijn uiteraard mogelijk.

Stap 2: Indien je de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling of de 17 SDG's gebruikt als basis voor de structuur van je meerjarenplan, organiseer dan per pijler of per cluster van SDG's een gesprekstafel met medewerkers. Indien je met beleidsdoelstellingen werkt die niet de structuur van de 5 P's of de 17 SDG's volgen, kan het makkelijker zijn om per (cluster van) beleidsdoelstelling(en) een gesprekstafel te organiseren.¹⁰ Breng een zo divers mogelijke groep samen, met uiteenlopende expertise.¹¹

Stap 3: Leg uit wat de SDG's zijn en waarom je ze hanteert bij de opmaak van het meerjarenplan. Brainstorm over acties en vul ze in in de kruistabel. Geef ook aan of de actie prioritair is of niet en aan welke andere SDG's ze bijdraagt. Stel de informatiebronnen beschikbaar die in stap 2 van methodiek 1 werden vermeld.

Indien het organiseren van gesprekstafels te tijdsintensief is, plaats je de sjablonen op je intranet of stuur je ze rond met de vraag aan de diensten om ze in te vullen. Ook dan stel je best voorgaande informatiebronnen ter beschikking.

¹⁰ Indien je met beleidsdoelstellingen werkt die niet de structuur van de 5 P's of de 17 SDG's volgen, kan je er nog steeds voor kiezen om per pijler of per cluster van SDG's een gesprekstafel te organiseren. Geef tijdens elke gesprekstafel aan welke beleidsdoelstellingen aan die pijler of cluster van SDG's gekoppeld zijn. De MJP-coördinatiegroep maakt na de gesprekstafels een selectie en plaatst deze bij de bijhorende beleidsdoelstellingen. Er wordt hierover teruggekoppeld naar de medewerkers.

¹¹ Je kan er ook voor kiezen om bij het uitwerken van acties de cirkeloefening per dienst of departement te maken. Hou er wel rekening mee dat je op deze manier een minder breed beeld zal krijgen van duurzame ontwikkeling dan wanneer je met een diverse groep acties bepaalt en uitwerkt.

Tabel 2. Kruistabel om acties te formuleren op basis van de SDG's

Pijler	SDG	Doelstelling	Actieplan	Prioritair	Actie	Prioritair	Link met andere SDG's	
Planet	13	De CO ₂ -uitstoot op het gemeentelijk grondgebied vermindert met 40% tegen 2030	We verhogen het aandeel hernieuwbare energie	nee	Werken aan draagvlak voor windenergie	Nee	7, 11, 17	
						PV-panelen installeren op gemeentelijke gebouwen	Nee	7, 9, 11, 16
			We verminderen CO ₂ -uitstoot van transport en mobiliteit	nee	Stimuleren van gebruik openbaar vervoer via gratis bus- en treinabonnementen voor jongeren en 65-plussers	Nee	1, 11	
			We verminderen de CO ₂ -uitstoot in de bebouwde omgeving	ja	Wijkrenovatie van sociale woningen	Ja	1, 7, 9, 10, 11	
					Sensibiliseringscampagne naar inwoners, verenigingen en middenstand om verplaatsingen met de fiets te doen	Nee	3, 11, 17	
					Autoluwe binnenstad door Park & Rides, een wijkcirculatieplan en een dynamisch parkeergeleidingssysteem	Ja	3, 9, 11	

Methodiek 3: start, stop, continue

Met deze methodiek kan je de 5 P's, (enkele van) de SDG's en/of je eigen doelstellingen aftoetsen aan het bestuursakkoord en de omgevingsanalyse. Tegelijkertijd actualiseer je je beleid en structureer je het volgens de SDG's.

Stap 1: de MJP-coördinatiegroep stelt een sjabloon op zoals hieronder (ingevuld met fictieve voorbeelden voor de People-pijler) en vult deze in, maar laat de kolommen 'start', 'stop', 'continue', 'duiding' en 'link met andere SDG's' leeg. Varianten waarin je bepaalde kolommen weglaat (SDG's of pijlers) of toevoegt (SDG-subdoelstellingen, eigen doelstellingen, aanbevelingen administratief memorandum) zijn uiteraard mogelijk. Voeg eventueel bij het sjabloon informatie toe over de Agenda 2030, de SDG's en/of de 5 P's. Dat kan via een begeleidend document (zoals het overzicht in bijlage B) of door in het sjabloon zelf een korte omschrijving van de SDG's en/of pijlers te geven.

Tabel 3. Sjabloon om acties te bepalen op basis van de SDG's via start, stop, continue methodiek

Pijler	SDG	Vaststelling OA	Bestuurskkoord	Start	Stop	Continue	duiding	Link met andere SDGs
people	1. Geen armoede	Het OCMW bereikt momenteel 50 gezinnen in armoede niet	We maken komaf met armoede	<i>Automatische toekenning van rechten en sociale voordelen</i>				SDG 10, 16
	2. Geen honger	Ondervoeding bij ouderen neemt toe		<i>Aan huis bedeling van voedselpakket ten bij ouderen</i>		<i>Sociale kruidenier</i>		SDG 1, 3, 10
	3. Goede gezondheid en welzijn	Het aantal verkeersongevallen is de voorbije jaren gestegen	Veilige gemeente				<i>We handhaven het STOP-principe</i>	SDG 11
	4. Kwaliteitsonderwijs	De schooluitval is gedaald tot 1%			<i>Actieplan tegen schooluitval</i>			SDG 10
	5. Gendergelijkheid	Slechts 1 op 4 leidinggevende functies in de gemeente wordt bekleed door een vrouw	Gelijke kansen voor iedereen	<i>Vrouwen worden gestimuleerd om door te groeien</i>				SDG 8, 10

Stap 2: Organiseer transversale werktafels om met groepjes medewerkers van verschillende diensten het sjabloon in te vullen. Leg uit wat de SDG's zijn en waarom je ze hanteert bij de opmaak van het meerjarenplan. Vraag de groep om de actieplannen en acties waar zij verantwoordelijk voor zijn in respectievelijk de kolom 'start', 'stop' of 'continue' te plaatsen. Vraag hen ook om de kolommen 'duiding' en 'link met andere SDG's' zo goed mogelijk in te vullen. Nieuwe acties worden vanzelfsprekend in de kolom 'start' geplaatst. Het voordeel van een transversale werktafel is dat zij met een meer kritische blik naar de acties van andere diensten kijken en dus objectiever kunnen aangeven of deze voortgezet, stopgezet of opgestart moeten worden. Stel de informatiebronnen beschikbaar die in stap 2 van methodiek 1 werden vermeld.

Indien het organiseren van gesprekstafels te tijdsintensief is, plaats je de sjablonen op je intranet of stuur je ze rond met de vraag aan de diensten om ze in te vullen. Ook dan stel je best voorgaande informatiebronnen ter beschikking.

4.5. Toets je meerjarenplan af aan de SDG's

De methodieken zoals beschreven in punt 4.3 (Formuleer doelstellingen op basis van de SDG's) en 4.4 (Formuleer acties op basis van de SDG's) vertrekken vanuit het idee om de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling met de 17 SDG's te gebruiken als kader om de beleidsdoelstellingen, actieplannen en acties in het gemeentelijk meerjarenplan mee te bepalen. Het is echter mogelijk dat de context van je gemeente deze aanpak niet toelaat, bijvoorbeeld doordat je bewust kiest voor een andere

structuur voor het meerjarenplan of doordat je gemeente nog maar net leert kennis maken met de SDG's.

Het blijft echter haalbaar en opportuun om de SDG's mee te nemen als aftoetsingskader bij de opmaak van het meerjarenplan (MJP). Door de verschillende draftversies van het MJP af te toetsen aan de SDG's en na te gaan wat de mogelijke negatieve en positieve effecten zijn van doelstellingen en acties op de SDG's, leren de medewerkers de SDG's kennen, kan je het MJP nog bijsturen om sterker bij te dragen aan duurzame ontwikkeling en maximaliseer je positieve synergiën. Je kan er ook voor kiezen om te focussen op een aantal prioritaire SDG's die je bepaalt hebt via een [SDG-impactanalyse](#).

Beleidsdoelstellingen aftoetsen aan de SDG's

Toets met de MJP-coördinatiegroep de doelstellingen in het meerjarenplan af aan Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de de SDG's: komt de doelstelling tegemoet aan [de basisboodschappen van Agenda 2030](#)? Met welke SDG(s) komt elke doelstelling uit het meerjarenplan overeen? Op welke manier kan de doelstelling uit het meerjarenplan een positieve impact hebben op de SDG's en wat zijn mogelijke negatieve impacts? Dergelijke aftoetsing helpt om mogelijke hiaten te identificeren en op die manier de doelstellingenboom nog bij te sturen indien nodig. Geef de medewerkers informatie over de SDG's en communiceer aan welke SDG's de beleidsdoelstellingen bijdragen. Dit ondersteunt medewerkers om bij het opstellen van actieplannen en acties rekening te houden met de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling.

Actieplannen en acties aftoetsen aan de SDG's

Toets de actieplannen en acties in het meerjarenplan af aan de SDG's. Bij voorkeur vraag je de medewerkers om zelf de actieplannen en acties die ze ontwikkeld hebben af te toetsen aan de SDG's. Je kan deze aftoetsing maken via de SDG-cirkeloefening (zie ook punt 4.4). Je kan daarnaast bij verzamelen van input voor het meerjarenplan en het uitwerken van doelstellingen, actieplannen en acties ook gebruik maken van fiches die door de medewerkers ingevuld worden. Deze fiches kunnen een ideale manier zijn om medewerkers te laten reflecteren over de SDG's: vraag aan welke SDG's de projecten en acties die de medewerkers uitwerken, gelinkt kunnen worden. Je kan ook een stap verder gaan en vragen welke positieve bijdrage het project of de actie heeft in kader van de SDG's en welke mogelijke negatieve effecten of risico's er zijn.

Hierbij twee voorbeelden:

- ▶ Stad Oostende heeft voor de verschillende titels uit het bestuursakkoord inputfiches gemaakt. In elke fiche worden de van toepassing zijnde SDG's en SDG-subdoelstellingen opgenomen, als één van de aspecten, naast de elementen uit het bestuursakkoord, nuttige analyses en gegevens, en elementen uit vorige meerjarenplannen.
- ▶ In bijlage C vind je een voorbeeld van een doelstellingen- en actiefiche die je kan gebruiken bij het uitwerken van het meerjarenplan. Je kan hierin de SDG's invoegen. In het voorbeeld in bijlage is bij verantwoording van het actieplan/de actie bijkomende vraag toegevoegd: In welke mate / hoe draagt de actie bij tot de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's)?

Wees kritisch: gaat het om een actieplan/actie die bijdraagt aan duurzame ontwikkeling (zo is een actie inzake infrastructuur niet noodzakelijk duurzaam)? Zijn er acties die we meer kunnen laten aansluiten bij de SDG's? Met welke diensten of departementen kunnen we linken leggen? Je kan medewerkers ook vragen om voor de prioritaire SDG's van je bestuur de link te leggen tussen hun werk/dienst en de prioritaire SDG's en via welke acties ze er wensen aan bij te dragen.

Je kan gebruiken maken van de [inspiratiefiches beleidsthema's en SDG's](#) (bv mobiliteit en SDG's, en kinderopvang en SDG's).

4.6. Visueel: sticker je meerjarenplan met de SDG-icoontjes

Wanneer je meerjarenplan (MJP) al klaar is of je bent reeds ver gevorderd, kan je je MJP ook achteraf gaan stickeren met SDG-icoontjes. Of je kan van in het begin voor deze aanpak kiezen, bijvoorbeeld omdat je het moeilijk vindt om je eigen specifieke doelstellingenkader te linken aan dat van de SDG's. Deze methodiek wordt nogal snel afgedaan als 'windowdressing', maar kan nochtans een grote meerwaarde voor je MJP betekenen, omdat het de transversale linken visueel duidelijk maakt. Zeker in combinatie met het gebruik van SDG-indicatoren en/of SDG-rapporteringscodes, kan deze methodiek een meerwaarde bieden.

Risico's zijn echter wel dat stickeren de leesbaarheid van het document in het gedrang brengt. Doelstellingen, actieplannen en acties kunnen immers vaak gelinkt worden aan meerdere SDG's waardoor de stickers wanordelijk of chaotisch kunnen overkomen. Aan welke SDG's je een beleidsdoelstelling kan linken, hangt af van de specifieke actieplannen en acties die er invulling aan geven. Omdat acties specifieker zijn dan actieplannen en al zeker dan de doorgaans algemene en brede doelstellingen, is het beter om te stickeren op het niveau van de acties. De kans dat je acties gaat stickeren die niet noodzakelijk bijdragen aan duurzame ontwikkeling, is ook kleiner.

Overloop met de MJP-coördinatiegroep de acties in het MJP en bespreek in groep met welke SDG's je elke actie gaat stickeren. Je kan er ook voor kiezen om eerst aan de medewerkers te vragen om hun acties te linken (zie ook 4.5), waarna de MJP-coördinatiegroep deze oefening kritisch overloopt en de finale beslissing maakt.

Het resultaat kan eruit zien zoals in de figuur op de volgende pagina.

Figuur 4. SDG-icoontjes koppelen aan acties uit het gemeentelijk meerjarenplan

Beleidsdoelstelling 2

De CO₂-uitstoot op gemeentelijk grondgebied vermindert met 40% tegen 2030.

Actieplannen

2.1 Maatregelen om aandeel hernieuwbare energie te verhogen.

2.1.1 Werken aan een draagvlak voor windenergie.

2.1.2 Installeren van PV-panelen op gemeentelijke gebouwen.

2.1.3 Stimuleren van de toepassing van hernieuwbare energie door bv. het versoepelen van het vergunningsbeleid, premies, samenaankopen of een collectieve aanpak.

2.2 Maatregelen om CO₂-uitstoot door transport en mobiliteit te verminderen.

2.2.1 Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer via gratis bus- of treinabonnementen voor jongeren en/of 65-plussers, gratis nachtbussen in het weekend, het invoeren van een derde betalerssysteem, ...

2.2.2 Herwaarderen van bestaande of aanleggen van nieuwe trage verbindingen bij nieuwe woonontwikkelingen om fietsen en wandelen te stimuleren.

Bron: Provincie Limburg, dienst milieu en natuur, "Integratie van het klimaatbeleid in de Beleids- en beheerscyclus"

4.7. Maak een SDG-register op

Bij de toelichting van het MJP kan je een 'SDG-register' toevoegen. Dat is een lijst van de 17 SDG's waarin je voor elke SDG een oplijsting maakt van alle acties in het MJP die eraan bijdragen, aangevuld met de pagina waar de actie kan teruggevonden worden en eventuele andere SDG's waar de actie eveneens aan bijdraagt. Dit register kan zowel voor de diensten als voor geïnteresseerde burgers echt een meerwaarde zijn, zonder dat de leesbaarheid van het document verstoord wordt.

Dat kan er zo uit zien:

Figuur 5. SDG-register bij het gemeentelijk meerjarenplan

1. GEEN ARMOEDE		
	Automatische toekenning van rechten	p. 5
	We bouwen 50 bijkomende sociale woningen	p. 13
7. BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE		
	Premies voor e-novatie	p. 14
	Werken aan draagvlak voor windenergie	p. 21
9. INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR		
	Aanleg van een nieuwe tramlijn	p. 7

	Bouw nieuwe bibliotheek	p. 19
10. ONGELIJKHEID VERMINDEREN		
	Gratis openbaar vervoer voor nieuwkomers	p. 5

4.8. Gebruik SDG-indicatoren

De Verenigde Naties formuleerden voor elk van de 169 subdoelstellingen van de SDG's één of meerdere indicatoren. Deze globale indicatoren zijn niet lineair toepasbaar of beschikbaar op niveau van elke Vlaamse gemeente. Om als gemeente de voortgang van de SDG's te kunnen monitoren, is met andere woorden een vertaalslag nodig. Wij maakten die vertaalslag en kwamen uit op een uitgebreide set van 205 lokale SDG-indicatoren, opgedeeld volgens de 5 P's, de 17 SDG's en de 169 SDG-subdoelstellingen.

Een basisset van 205 indicatoren is heel wat. Het laat jouw gemeente toe om keuzes te maken voor die indicatoren die het best aansluiten bij de doelen, actieplannen en acties die het bestuur wil opvolgen. Voor het gebruiksgemak van besturen, hebben we zelf een boordtabel ontworpen met 54 basisindicatoren. Samen dekken ze de 17 SDG's af. De boordtabel is een handige 'ready and go' indicatorenset, maar ons advies blijft om de set op maat te verfijnen en specifieker te richten op de prioriteiten van het bestuur.

Gebruik de lokale [SDG-indicatorenset](#) en lees [de bijhorende handleiding](#).

4.9. Gebruik SDG-rapporteringscodes

Als je de vooruitgang met betrekking tot de SDG's in je gemeente wil opvolgen en hierover wil rapporteren, maken de SDG's idealiter ook deel uit van de BBC-software; dit voorkomt parallelle rapportering. Hiertoe ontwikkelde VVSG SDG-rapporteringscodes die gelinkt kunnen worden aan acties uit het meerjarenplan. De keuze voor de rapporteringscodes is er gekomen in overleg met de SDG-pilootgroep en met het Agentschap Binnenlands Bestuur van de Vlaamse Overheid. De specifieke SDG-codes komen in het veld 'Rapporteringscodes' in de software. Rapporteringscodes zijn de meest haalbare en bruikbare optie om de SDG's een plaats te geven in de BBC-software.

Het gebruik van SDG-rapporteringscodes biedt verschillende voordelen:

- De SDG's maken onderdeel uit van de bestaande BBC-software, waardoor je als gemeente makkelijk uit de bestaande software een rapport kan trekken over elke SDG;
- Het gebruik van de codes kan helpen om meer inzicht te krijgen op de SDG's waar het bestuur het actiefst rond werkt, zonder hier weliswaar een oordeel over impact aan te koppelen;
- Je kan meerdere SDG-rapporteringscodes toekennen aan één actie, waardoor de verbondenheid tussen de SDG's duidelijk wordt;
- Door de gemeentelijke diensten en personeelsleden te betrekken bij het toekennen van de SDG-rapporteringscodes doe je ook aan sensibilisering over Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling.

Wees je er wel van bewust dat het gebruik van de SDG-rapporteringscodes ook risico's inhoudt waar je op voorhand rekening mee moet houden:

- Het gebruik van de SDG-rapporteringscodes is in principe een aftoetsingsmechanisme achteraf, waarbij je reeds uitgewerkte acties labelt met een SDG-rapporteringscode. Je vertrekt dus niet noodzakelijk vanuit de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. Zorg er dan ook voor dat je tijdens de opmaak en de implementatie van het meerjarenplan de SDG's integreert, zoals beschreven in deze inspiratiegids.
- Er is een risico tot overcodering, waarbij SDG-rapporteringscodes toegekend worden aan nagenoeg elke actie uit het meerjarenplan, ook als het gaat om een actie die niet duurzaam is of gekaderd kan worden binnen 1 van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Tip: Om overcodering en het verkeerd gebruik van codes te vermijden, kan je ervoor kiezen om de SDG-rapporteringscodes te gebruiken in combinatie met de lokale SDG-indicatoren. Dan gebruik je enkel SDG-rapporteringcodes bij acties waaraan een SDG-indicator¹² gekoppeld is. Op deze manier is er geen twijfel welke rapporteringscode je moet gebruiken. De indicatoren zijn namelijk nadrukkelijk gelinkt aan één of meerdere SDG's. Als je een indicator uit de lijst gebruikt die bij SDG 1 (armoede) staat, zal de SDG-rapporteringscode voor die actie SDG01 zijn.
- De SDG-rapporteringscodes kunnen verkeerd gebruikt worden, waarbij voor een actie een verkeerde SDG-rapporteringscode wordt gekozen. Zo kan het zijn dat voor een actie rond riolering gekozen wordt voor code SDG14 (leven in het water), terwijl code SDG06 (schoon water en sanitair) de correcte is. SDG 14 gaat namelijk over zeeën en oceanen. Om dit risico te reduceren, kan je gebruik maken van de tabel in bijlage D waar per SDG-rapporteringscode is beschreven welke thema's en domeinen eraan gekoppeld zijn.

Om het gebruiksgemak van de SDG-rapporteringscodes te vergroten, is er gekozen om met 1 rapporteringscode per SDG te werken; we werken dus niet op het niveau van de 169 subdoelstellingen. Er is slechts één uitzondering, namelijk voor SDG 11 (duurzame steden en gemeenschappen). SDG 11 sluit direct aan bij de kerntaken van een lokaal bestuur en omvat uiteenlopende thema's. Eén rapporteringscode voor SDG 11 zou dan ook te allesomvattend en bijgevolg nietszeggend zijn. SDG 11 is bijgevolg opgesplitst in 8 deelcodes (van SDG1101 tot SDG1108), zie bijlage D. Wanneer je één van de deelcodes aanvinkt, vink dan ook de algemene code SDG11 aan. Afhankelijk van de software waarmee je werkt, zal dit automatisch gebeuren of zal je het manueel moeten doen. Door ook de algemene code SDG11 aan te vinken, is je bestuur in staat om een algemeen rapport op te maken voor SDG 11. Indien je liever niet met de deelcodes werkt en/of indien je een actie hebt die goed aansluit bij de algemene visie van SDG 11, maar niet bij één van de deelonderwerpen, kan je ook gewoon de code SDG11 aanvinken in plaats van een deelcode.

De beschikbare SDG-rapporteringscodes en een indicatieve tabel met onderwerpen/thema's waarop deze codes betrekking hebben, vind je in Bijlage D: SDG-rapporteringscodes.

¹² Dit kan gaan om een SDG-indicator uit de indicatorenset aangeboden door VVSG of om een eigen SDG-indicator die nauw gelinkt is aan een SDG-indicator uit de lijst of aan een SDG-subdoelstelling. De SDG-indicator kan toegekend zijn aan de actie waaraan je een SDG-rapporteringscode wenst te koppelen, maar ook aan het actieplan waartoe de actie behoort.

5. DE SDG'S ALS KADER VOOR PARTICIPATIETRAJECTEN

Door de SDG's als kader te gebruiken bij participatie-initiatieven sensibiliseer je de burgers over het belang van de internationale Agenda 2030 en spreek je tegelijkertijd de expertise van je inwoners aan om samen oplossingen te zoeken voor de complexe uitdagingen die deze langetermijnagenda wil aanpakken. Een inclusieve burgerparticipatie, die erover waakt dat iedere inwoner erbij hoort en gehoord wordt, geeft trouwens uiting aan de basiswaarde van de SDG's: 'Leave no one behind', Laat niemand achter.

In onze [inspiratiefiche 'De SDG's als kader voor burgerparticipatie'](#) geven we tips over het integreren van de SDG's in verschillende vormen van burgerparticipatie en op verschillende participatiemomenten in de beleidsplanningscyclus. Het document bevat talrijke links naar concrete participatiemethodieken en naar voorbeelden uit de lokale praktijk.

© stad Sint-Truiden

6. BIJLAGEN

6.1 Bijlage A: praktijkvoorbeelden

Berlaar

De gemeente Berlaar, in de provincie Antwerpen, is op het moment van schrijven bezig met de opmaak van het meerjarenplan (MJP) en heeft ervoor gekozen om de 17 SDG's te gebruiken als structuur. De MJP-coördinatiegroep (het managementteam in casu) stelde een mijlpalenplan op en gaf de eerste aanzet wat betreft de structuur en uitwerking van het meerjarenplan. Berlaar vertrok vanuit hun producten (bv het afleveren van identiteitskaarten). De MJP-coördinatiegroep toetste de productencatalogus af aan de SDG's. Tijdens een workshop werden de producten opgedeeld onder de leden van de werkgroep. Elk lid kreeg een lijst producten die niet onder hun afdeling vallen en ze dus met een kritische bril konden bekijken. Elk lid moest de producten op hun lijst onder 1 SDG plaatsen. Elk product werd op een post-it geschreven en op de flipchart van de bijhorende SDG gekleefd. Vervolgens werd in groep alles overlopen en bekeken of de producten bij de correcte SDG geplaatst zijn.

Het resultaat van de workshop wordt teruggekoppeld aan een bredere werkgroep waar medewerkers van verschillende diensten deel van uitmaken. Kunnen ze zich vinden in de gemaakte onderverdeling? Vervolgens werkt deze bredere werkgroep acties uit voor de producten. Dit gaat zowel om reguliere acties als om nieuwe acties.

Er zal ook aan de diensten gevraagd worden om indicatoren te formuleren bij de acties, met het gebruik van minsten 1 SDG-indicator.

Berlaar overweegt momenteel nog of ze al dan niet de SDG-rapporteringscodes gaat gebruiken. Doordat Berlaar de SDG's overneemt als beleidsdoelstellingen, zullen de acties sowieso starten met de nummer van de SDG waar ze onder vallen. Dat wil zeggen dat SDG-rapporteringscodes eventueel nog gebruikt kunnen worden om aan te duiden aan welke andere SDG's de actie nog bijdraagt.

6.2. Bijlage B: overzicht 17 SDG's

Beëindig armoede overal en in al haar vormen: Vandaag overleven vele mensen in ontwikkelingslanden met minder dan 1,25 dollar per dag. Ook in België echter blijft armoede een prangend probleem. We moeten armoede op nationaal vlak halveren tegen 2030. Het uiteindelijke doel is om armoede overal en in al haar vormen uit te roeien.

Beëindig honger, zorg voor voedselveiligheid /-zekerheid en promoot duurzame landbouw: Iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Nieuwe landbouwtechnieken zullen gezond en kwalitatief voedsel op een duurzame manier verbouwen. Zo heeft elk mens voedselzekerheid.

Goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden: Kinder- en moedersterfte moeten dalen. Hetzelfde geldt voor drank- en druggebruik. Informatie over besmettelijke ziektes is noodzakelijk om de verspreiding ervan tegen te gaan. De VN wil mentale ziektes meer onder de aandacht brengen en pleit voor minder verkeersdoden.

Inclusief, gelijkwaardig, kwalitatief onderwijs en kansen voor levenslang leren voor iedereen: Jongens en meisjes kunnen vrij naar de lagere en middelbare school gaan. Ze krijgen ook de kans om verder te studeren. Technisch, beroeps-of universitair onderwijs moet vrij toegankelijk zijn, ongeacht geslacht of afkomst. De leeromgeving moet veilig en inclusief zijn. Daarnaast gaat deze doelstelling ook over een kwalitatieve voorschoolse zorg en ontwikkelen en over het opvoeden van leerlingen tot wereldburgers.

Gender gelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes: We moeten komaf maken met genderongelijkheid: het glazen plafond, de loonkloof en gendergeweld. Vrouwen hebben, net zoals mannen, recht op een goede gezondheid en kennis over seksualiteit. Er is nood aan een beleid en rechtspraak dat inzet op gendergelijkheid.

Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam watergebruik: Iedereen heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. Waterschaarste moet aangepakt worden. Daarnaast moet er ook gewerkt worden aan duurzaam waterbeheer en verhoogde waterkwaliteit. Dit kan door vervuiling te verminderen, een stop op de dumping van chemicaliën en een goede behandeling van afvalwater.

Betaalbare en duurzame energie: Iedereen moet toegang hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. We moeten energiearmoede bestrijden en onze energie efficiënter produceren en gebruiken. Daarnaast worden hernieuwbare energiebronnen steeds belangrijker.

Langdurige, inclusieve en duurzame economische groei, volledige tewerkstelling en waardig werk voor iedereen: De VN wil slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Jeugdwerkloosheid moet aangepakt worden. Ondernemerschap moet ondersteund worden en we moeten streven naar economische groei, maar zonder schade toe te brengen aan het milieu.

Veerkrachtige/robuuste infrastructuur, inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie: Een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel.

Vermindering van ongelijkheid binnen en tussen landen: Dit gaan onder meer over ongelijkheid op basis van inkomen, leeftijd, sekse en beperking. Discriminerende wetgeving en beleid kunnen niet. Sociale bescherming is belangrijk. Ontwikkelingslanden moeten ook meer inspraak krijgen in de besluitvorming van internationale financiële en economische instellingen.

Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en gemeenschappen: Het heeft te maken met adequate en betaalbare woningen, duurzame mobiliteit en de milieu-impact

van steden en gemeenten. Daarnaast maken ook veilige en groene publieke ruimtes, rampenbestrijding, duurzame ruimtelijke ordening en erfgoedbeheer deel uit van SDG 11.

Zorgen voor duurzame consumptie-en productiepatronen: Onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Daarnaast moeten we inzetten op een minder vervuilende en afvalarmere productie, een duurzaam aankoopbeleid en op duurzaam toerisme. Duurzaam consumeren kan ook door voedselverlies tegen te gaan en door recyclage en hergebruik van afvalproducten.

Dringende maatregelen nemen om de klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden: De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te voorzien, zoals maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren, en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De VN wil kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.

Bescherming en duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling: Ecosystemen op de kust en in zeeën en oceanen moeten beschermd worden. Overbevissing, vervuiling van de mariene ecosystemen en illegale visserij moeten bestreden worden.

Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen op het land: Ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Stropen en smokkel van beschermde diersoorten moeten we tegengaan. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

Vrede, veiligheid en rechtszekerheid zijn essentieel om duurzame ontwikkeling te bevorderen: Dit gaat om het bestrijden van misdaad, corruptie en geweld, ook tegen kinderen, maar ook om het bevorderen van een sterke rechtsstaat waarin fundamentele vrijheden beschermd worden. Verder zijn effectieve en transparante instituties met aandacht voor burgerparticipatie en inclusieve besluitvorming onmisbaar.

De middelen voor de uitvoering versterken en het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling revitaliseren: De VN verwacht meer samenwerking: tussen bedrijven, regeringen, burgers en organisaties, maar ook tussen alle spelers onderling. Technologie, het delen van kennis, handel, financiën en data zijn heel belangrijk.

6.3. Bijlage C: Doelstellingen- en actiefiche

Doelstellingen- en actiefiche

Nr.: (over te nemen uit de fiche "Visie en missie")
Titel: (over te nemen uit de fiche "Visie en missie")

Concrete omschrijving van de doelstelling

Vooropgestelde output:
Outputindicator:

Plaats van de doelstelling binnen de

(deel)Visie nr.

Strategische doelstelling nr.

Missie

Verantwoording

TE BEANTWOORDEN:

In welke mate / hoe draagt de realisatie van de doelstelling bij tot de visie?

In welke mate / hoe draagt de realisatie doelstelling bij tot de strategische doelstellingen?

- Bij netwerkdoelstellingen zal dit vaak een onrechtstreekse bijdrage zijn, dwz dat we de handelingen van andere actoren (pogen te) beïnvloeden zodat ze bijdragen tot de realisatie van de visie en de strategische doelstellingen

Is de doelstelling in overeenstemming met de missie?

Doelstellingenregisseur

Politiek doelstellingenregisseur:

Ambtelijk doelstellingenregisseur:

ACTIEPLAN 1

Nr.: X.X.X.1

Titel:

Concrete omschrijving van het actieplan

Vooropgestelde output:

Outputindicator:

Aard van de actie

- Operationele actie
- Voorwaardelijk operationele actie
- Coördinatie-actie
- Netwerkverkenning

Voorwaarden

-
-
-
-

Verantwoording

In welke mate / hoe draagt de actie bij tot de realisatie van de doelstelling en tot de beoogde output of het beoogde effect?

In welke mate / hoe draagt de actie bij tot de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's)?

Verantwoordelijke voor de actie

Verantwoordelijke:

Realisatietermijn

2020	2021	2022	2023	2024	2025

Betrokken diensten en actoren

Intern

-
-
-

In het werkveld

-
-
-

Budget

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven						
<u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven						

ALTERNATIEF

Betrokken diensten, bijdrage, middelen, realisatietermijn

Jaar 2014		
Betrokken dienst	Bijdrage	Specifiek budget
		<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven <u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven
		<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven <u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven
		<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven <u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven

Jaar 2015		
Betrokken dienst	Bijdrage	Specifiek budget
		<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven <u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven
		<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven <u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven
		<u>Exploitatie</u> Inkomsten Uitgaven <u>Investerings</u> Inkomsten Uitgaven

6.4. Bijlage D: SDG-rapporteringscodes

Volgende SDG-rapporteringscodes voor de BBC zijn beschikbaar:

SDG01
 SDG02
 SDG03
 SDG04
 SDG05
 SDG06
 SDG07
 SDG08
 SDG09
 SDG10
 SDG11
 SDG1101
 SDG1102
 SDG1103
 SDG1104
 SDG1105
 SDG1106
 SDG1107
 SDG1108
 SDG12
 SDG13

SDG14

SDG15

SDG16

SDG17

Onderstaande tabel geeft een indicatie mee op welke onderwerpen/thema's een SDG-rapporteringcode betrekking heeft.

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling (SDG)	Rapporteringscode BBC	Beschrijving
	SDG01	Armoedebestrijding in al haar dimensies, bv toegang tot basisdiensten, toegang tot economische middelen, sociale beschermingssystemen, woningkwaliteit
	SDG02	Voedselveiligheid en -zekerheid, ondervoeding, duurzame landbouw, korte keten
	SDG03	Fysieke en mentale gezondheid; drank- en druggebruik; toegang tot kwalitatieve en betaalbare gezondheidszorg; verkeersveiligheid; gezondheidsrisico's tgv lucht-, water- en bodemvervuiling
	SDG04	Toegang tot kwaliteitsvol en betaalbaar basis-, secundair en hoger onderwijs; schoolse vertraging en schoolverlaten; levenslang leren; voorschoolse zorg (oa kinderopvang); wereldburgerschap
	SDG05	Gendergelijkheid; gendergeweld; onbetaalde zorg en thuiswerk; politieke en economische inclusie van vrouwen
	SDG06	Toegang tot drinkbaar water en sanitaire voorzieningen; duurzaam waterbeheer; waterkwaliteit
	SDG07	Energiearmoede; duurzame en hernieuwbare energie; verhogen energie-efficiëntie

	SDG08	Economische diversifiëring en innovatie; inclusieve tewerkstelling (oa gender, herkomst, personen met beperking); jeugdwerkloosheid; waardig werk; ondernemerschap; klimaatvriendelijke economische ontwikkeling (gebruik grondstoffen); toerisme; fairtrade; schone kleren
	SDG09	Infrastructuur; duurzame industrialisering (milieu-impact); innovatieve industrie; toegang tot internet
	SDG10	Bestrijden ongelijkheid en verhogen inclusie (oa leeftijd, inkomen, gender, herkomst, personen met beperking); integratie; sociale cohesie; internationale ongelijkheid
	SDG11	Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en gemeenschappen
	SDG1101	Duurzaam, veilig en betaalbaar wonen
	SDG1102	Inclusieve en duurzame mobiliteit
	SDG1103	Inclusieve en duurzame gemeentelijke ontwikkeling en planning, met aandacht voor participatie
	SDG1104	Erfgoed
	SDG1105	Aanpak klimaat gerelateerde rampen
	SDG1106	Milieu-impact gemeenten, oa luchtkwaliteit en afvalbeheer
	SDG1107	Inrichting publieke ruimte met aandacht voor veiligheid, groen, toegankelijkheid en kwetsbare groepen
	SDG1108	Regionale, gemeente overschrijdende ontwikkeling; verbinding stad-platteland

	SDG12	Grondstoffenbeheer; duurzame productiepatronen (bv minder vervuilende en afvalarmere productie), ook aanmoedigen bij bedrijven; voedselverspilling en voedseloverschotten; beperken afvalproductie via preventie, recyclage en hergebruik; duurzaam aankoopbeleid en duurzame overheidsopdrachten; duurzame consumptie, oa door burgers en combinatie lokale voeding en fairtrade
	SDG13	Maatregelen en beleidsplannen om klimaatverandering en gevolgen ervan te bestrijden, zoals reductie CO₂-uitstoot; burgemeestersconvenant; samenwerking met burgers over klimaatactie
	SDG14	Kust- en zee-ecosysteem beschermen; duurzame visvangst; vervuiling van de zee voorkomen
	SDG15	Ecosystemen op het land, zoals bossen en moerassen; biodiversiteit; handel in beschermde plant- en/of diersoorten
	SDG16	Veiligheid; corruptie; rechtsstaat; transparante en efficiënte dienstverlening; burgerparticipatie en representatieve besluitvorming; diversiteit in het bestuur
	SDG17	Focus op internationale partnerschappen en internationale samenwerking; partnerschappen rond duurzame ontwikkeling/SDG's (binnen en tussen gemeenten); bevorderen van transversaal werken rond duurzame ontwikkeling

Heb jij de SDG's gehanteerd bij de opmaak van jouw meerjarenplan? Laat het ons dan zeker weten! Voor meer informatie kan je terecht bij Hanne Albers (hanne.albers@vvsb.be), Jules De Winter (jules.dewinter@vvsb.be) of Heleen Voeten (heleen.voeten@vvsb.be).